

Yapım ihaleleri, Geçici Kabulde Kontrol Teşkilatının Ön İnceleme Yapması, Geçici kabullerde yaşanan sorunlar

Geçici Kabulde Kontrol Teşkilatının Ön İnceleme Yapması

Yüklenici taahhüt ettiği işi sözleşme ve eklerine uygun olarak tamamladığı takdirde geçici kabulün yapılması için yazı ile idareye başvurmalıdır. YİĞŞ'nin 41. maddesinin 1. Fıkrasında idareye başvurunun yapılması şart koşulmuş ancak yazılı müracaatın ne şekilde olacağı hakkında bir düzenlemeye yer vermemiştir. Yine YİĞŞ'nin "Bildirimler, olurlar, onaylar, belgeler ve tespitler" başlıklı 5. maddesinde de; "İdare, yüklenici ve yapı denetim görevlisi arasındaki her türlü iletişim, yazılı olarak yapılır" hükmü konularak müracaatların yazılı olması zorunluluk arz etmektedir.

YİĞŞ'de yüklenicinin geçici kabul başvurusu sonrası yapı denetim görevlisi veya görevlilerinin ön incelemeyi ne kadar sürede yapması gerektiği belirtilmezken; Yapım İşleri Muayene Kabul Yönetmeliğinde "...başvuru tarihinden itibaren en geç on gün içinde iş, yapı denetim görevlisi tarafından ön incelemeye tabi tutulur" şekliyle belirtilmiştir. Yapı denetim görevlisi yapılan işi ihale dokümanı kapsamında yer alan sözleşme ve eklerine göre engel bir durumun olmadığını tespit etmesi halinde Geçici Kabul Teklif Belgesinin düzenleyerek idareye sunar.

Uygulamada yaşanan problemlerden biri de hem YİĞŞ'de hem de Yapım İşleri Muayene Kabul Yönetmeliğinde on gün içerisinde yapılan ön inceleme sonrasında kabule engel bir durum olmadığı takdirde düzenlenen geçici kabul teklif belgesinin kaç gün içerisinde idareye bildirilmesi hakkında bir hükme bağlanmamış olmasıdır. Oysaki on gün

içerisinde yapılacak ön inceleme sonrası kabule hazır olmaması hali netleştirilmiş olup, bu husus YİĞŞ'nin yine 41. maddesinde "...İş kabule hazır değilse, eksik ve kusurlu işleri gösteren ön inceleme tutanağı, yapı denetim görevlisinin işin kabule hazır hale gelmesi bakımından yaklaşık bitim tarihini tespit eden görüşleriyle birlikte en geç üç gün içerisinde idareye gönderilir" şekliyle düzenlenerek hüküm altına almıştır.

Yapım İşleri Muayene Kabul Yönetmeliğinin "Geçici kabul başvurusu" başlıklı 6. maddesinde; "Zorunlu bir neden olmadığı taktirde, başvuru tarihinden itibaren en geç on gün içinde iş, yapı denetim görevlisi tarafından ön incelemeye tabi tutulur" denilmektedir. Ancak söz konusu yönetmelikte zorunlu nedenlerin neler olduğu hakkında bir açıklama yapılmamıştır. Zorunlu nedenlerden kastın sadece mücbir sebepler mi olacağı veyahut görevlilerin sıhhi izin, yıllık izin gibi durumlarının da mı sayılacağı muallâktır.

Geçici Kabul Komisyonu Kurulması

Yapı denetim görevlileri tarafından verilen geçici kabul teklif belgesi üzerine yetkili makam en geç on gün içerisinde komisyonu oluşturmak zorundadır. Yetkili makam; sözleşmenin tarafı olan idare adına hareket eden harcama yetkilisidir. Yetkili makam tarafından oluşturulan komisyonda yapı denetim görevlileri yer alamaz. Bu husus Muayene Kabul Yönetmeliğinin 3. maddesinin 3. Fıkrasında şöyle açıklanmıştır; "İşin denetiminde bulunan yapı denetim görevlisi muayene ve kabul komisyonlarında görev alamaz". Uygulamada yaşanan problemlerden biride vekâleten yapı denetim görevlisi olan biri komisyonda yer alıp almayacağıdır? İşin devamı esnasında yapı denetim görevlisi izin veya başka sebeplerle kısa süreliğine işin kontrollüğünden ayrılabilir. Bu durumda izin v.b durumların bitimine kadar vekâleten başka bir teknik eleman yapı denetim görevlisi olarak devam edebilecektir.

Söz konusu komisyonda görev alacak personellerin tamamı teknik eleman olmak zorundadır. Geçici kabul komisyonu biri başkan

olmak üzere en az üç kişiden oluşturulmalıdır.

Muayene Kabul Yönetmeliğinin 3. maddesinin 2. Fıkrasında; “Bu komisyonlarda görevlendirilecek olanların tamamının teknik eleman olması zorunludur. Ancak, ilgili idarede yeterli sayıda veya işin özelliğine uygun nitelikte teknik eleman bulunmaması durumunda, 4734 sayılı Kanun kapsamındaki kamu kurum ve kuruluşlarından teknik eleman görevlendirilebilir” denmektedir. Dikkat edilmesi gereken en önemli hususlardan biride işin özelliğine uygun nitelikte teknik eleman ibaresidir. Uygulamada yaklaşık maliyet belirlenirken yapılan işin inşaat, mekanik ve elektrik imalat oranları göz önünde bulundurularak komisyon kurulmalıdır.

Ancak bazı yapım işlerinde bu iş gurupları tek başına ihale edilebilmektedir. Örneğin bir çevre aydınlatma işinde yalnızca elektrik imalatları bulunacağından işin komisyonunda görev alan tüm kişilerin elektrik ile ilgili bir teknik kadroda bulunması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Her ne kadar diğer kamu kurumlarından da teknik eleman görevlendirilebilir dense de uygulamada kamu kurumları bu hususu göz ardı etmektedir. Elektrik mühendisliği alanında olan bir imalatın muayene kabulüne makine mühendisi yazılması halinde, işin fen sanat kurallarına uygun olmadığı belli bir süre sonra fark edilirse makine mühendisi ile beraber harcama yetkilisi de sorumlu tutulacak mı? Bu durum mahkeme kararıyla belli olabilecektir.

Uygulamada sık rastlanan bir durumda komisyon haricinde müşahit üye belirlenmesidir. Ancak geçerli ve yürürlükteki mevzuatta müşahit üye ile ilgili bir durumdan bahsedilmemiştir. Geçici kabul komisyonun görev ve sorumlulukları gereği yaptığı işlemlerde idare veya yüklenici aleyhinde bir durum oluşması halinde müşahit üyenin de sorumlu tutulup tutulmayacağı belirsizdir.

Geçici Kabul Komisyonunun Görevi

Geçici kabul komisyonu Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 41. maddesinde belirtilen hususlara göre kabul için gerekli iş ve

işlemleri yerine getirir. Kabul komisyonu idare ve yüklenici arasında imzalanan sözleşme ve ekleri kapsamında, işin kabule hazır olup olmadığını yapı denetim görevlisi, yüklenici veya vekili ile beraber inceler.

Sözleşmede belirtilen hususlar ile ihale dokümanında yer alan; uygulama projeleri, özel teknik şartname, mahal listesi, YİĞŞ gibi belgeler arasında bir farklılık görülmesi halinde hangi belgenin daha öncelik olması gerektiği tip sözleşmelerde belirtilmiştir. Tip sözleşmenin esas alınmasının sebebi ise 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 5. maddesinde yer alan; “İdarelerce yapılacak sözleşmeler Tip Sözleşme hükümleri esas alınarak düzenlenir” Hükmünün yer almasıdır.

Tip sözleşmenin 8.2.1. maddesinde ihale dokümanını oluşturan belgelerin öncelik sıralaması anahtar teslim götürü bedel işlerde;

- 1- Yapım İşleri Genel Şartnamesi
- 2- İdari Şartname,
- 3- Sözleşme Tasarısı,
- 4-Uygulama Projesi,
- 5- Mahal Listesi,
- 6- Özel Teknik Şartname,
- 87
- 7- Genel Teknik Şartname,
- 8- Açıklamalar (varsa),
- 9- Diğer Ekler.

Teklif birim fiyatlı işlerde ise;

- 1- Yapım İşleri Genel Şartnamesi
- 2- İdari Şartname,
- 3- Sözleşme Tasarısı,
- 4-Birim Fiyat Tarifleri ve cetveli,
- 5- Mahal Listesi,
- 6- Özel Teknik Şartname,
- 7- Genel Teknik Şartname,
- 8- Ön / Kesin Projeler,
- 9- Açıklamalar (varsa),
- 10- Diğer Ekler şekliyle düzenlenmiştir.

Kabul komisyonu işyerinde yaptığı inceleme sonucu tespit ettiği eksik ve kusurlar işin yüzde 5 inden fazla olmaması şarttır. Bu oranı geçtiği takdirde işin geçici kabulü yapılmaz. Yasal sınır altında olan söz konusu eksik ve kusurlar aynı zamanda işin idareye teslimine, kullanımına veya işletilmesine engel nitelikte olmamalıdır.

Kabul komisyonu yapılan imalatlarla ilgili kabule engel olmayan eksik ve kusur tespit ettiği vakit, bunları geçici kabul tutanağında ekli liste diye belirtip bu işlerin bitimi için öngördüğü süreyi verir. Belirtilen süre dâhilinde işin bitmemesi halinde ise sözleşmede belirtilen günlük gecikme cezasının belli bir oranı kadar günlük cezası oranını tutanakta belirtir. Bu imalatların süresinde yapılıp yapılmadığını ise yapı denetim görevlisi takip eder. Kabul komisyonu yapılan iş ile ilgili bedeli yükleniciye ait olmak üzere teknik deneyler yapılmasını isteme hakkına sahiptir. Kabul komisyonu işin geçici kabule hazır olduğunu tespit etmesi halinde, geçici kabul tutanağını düzenleyerek idareye sunar.

Geçici Kabule Engel Kusur ve Eksikler

Sözleşmeye bağlanan yapım işi ile ilgili yapılacak işin teknik tarifleri, özel şartnameleri gibi hususlar ihale dokümanında belirtilmiştir. Borçlar Kanununun Eser Sözleşmeleri başlıklı 471. maddesinde; “Yüklenici, üstlendiği edimleri işsahibinin haklı menfaatlerini gözeterek, sadakat ve özenle ifa etmek zorundadır” şeklinde belirtilmiştir.

Yüklenici yapacağı imalatlarda idarenin kullanım amacına uygun şekilde imal etmek durumundadır. Yüklenici taahhüt ettiği işin kabulünü yapabilmesi için YİĞŞ’nin 41. maddesinin 4. Fıkrasında belirtildiği üzere; “Kabul komisyonunun oluşturulması ve işyerine gönderilebilmesi, yapılan işin kusurlu ve eksik kısımlarının bedelleri toplamının işin sözleşme bedelinin yüzde beşinden fazla olmamasına bağlıdır.

Bu oranı geçmeyen kusur ve eksiklikler, aynı zamanda işin

idareye teslimine ve kullanılmasına ve/veya işletilmesine engel olmayacak ve herhangi bir tehlikeye meydan vermeyecek nitelikte olmalıdır” şeklindedir. Öncelikle yüklenici geçici kabul için başvuruda bulunduktan sonra yapı denetim görevlilerinin işin ön incelemesini yaparken, yapılan işe ait kusurlu ve eksik imalatların bedelini bulup, bu bedelin yüzde beşten fazla olduğu takdirde işin kabule hazır olmadığı şeklinde belge düzenlemelidir.

Yapı denetim görevlisi bunu tespit etmeyip geçici kabul teklif belgesi düzenledikten sonra komisyon kurulması halinde, geçici kabul komisyonu aynı işlemi yapmak zorundadır. Yapılan işe ait eksik ve kusurlu kısmın işin sözleşme bedelinin yüzde beşinden fazla olduğu takdirde, durumu bir tutanakla tespit eder ve idareye bildirimde bulunur. Bu durumda işin kabulü yapılmamış olup, işin süresi bitmişse şayet, işe günlük gecikme cezası uygulanır. İşin tamamlanmasına müteakip yüklenici yeniden geçici kabul başvurusunda bulunmalıdır.

Ayrıca yapılan işe ait eksik ve kusurlar yüzde beşin altında olması, işin kabule hazır olması anlamına gelmeyecektir. Bu oran altında olan işler yapılacak işin kullanımına, işletilmesine ve herhangi bir tehlikeye mahal vermeyecek şekilde olmalıdır. Örneğin söz konusu yapım işi yüksek katlı bir yapı olup her ne kadar asansör imalatı olmuş olsa dahi şayet asansör devreye alınmamış ise bu kusur yapının kullanılması açısından engel bir durum olduğu aşîkârdır.

Geçici Kabule Engel Olmayan Kusur ve Eksiklikler

Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 41. maddesinin 5. Fıkrasında; “Kabul komisyonu, gerçekleştiren işlerin nev’ini, niteliğini, sözleşme ve ekleri ile teknik gereklere ve iş sırasında onaylanan değişikliklere uygunluğunu ve kabule hazır olup olmadığını, yüklenici veya vekili ile birlikte inceler. Yapılan inceleme neticesinde;

a) Kabul komisyonu, kabule engel nitelikte olmamakla birlikte yapılan işte kusur ve eksiklikler tespit ederse; gördüğü kusur ve eksikliklerin ayrıntısını gösterir bir liste düzenler ve

bunların giderilmesi için gerekli olan süreyi tespit eder. Belirlenen sürenin sonunda, yüklenici bulunsun veya bulunmasın, işin son durumu, yapı denetim görevlisi tarafından düzenlenecek bir tutanakla tespit edilir ve idareye iletilir,

b) Kabul komisyonunun tespit ettiği eksiklikler, belirlenen sürede yüklenici tarafından giderilmezse bu sürenin bitiminden sonra eksikliklerin giderilmesine kadar geçecek her gün için, giderilecek eksikliklerin durumuna göre sözleşmesinde günlük gecikme cezası olarak yazılan miktarın belli bir oranında günlük ceza uygulanır ve geçici kabul tarihi kusur ve eksikliklerin giderilmesi tarihine ertelenir. Ancak bu gecikme otuz günü geçtiği takdirde idare, yüklenici hesabına eksiklerin giderilmesini kendisi yaptırabilir. Bu takdirde de eksikler tamamlanıncaya kadar ceza uygulaması devam eder ve kabul tarihi ertelenir,

c) Kabul komisyonu işi kabule uygun gördüğü takdirde, geçici kabul tutanağı düzenlenir ve bu tutanağı komisyon üyeleri ile birlikte yüklenici veya vekili de imzalar” şekliyle düzenlenmiştir.

Yukarıda da belirtildiği üzere kabul komisyonu, kabule engel olmayan eksik ve kusurlu işleri bir tutanakla belirler. Bu tutanakta eksik ve kusurlu işler için öngörülen süreyi belirtip, bu sürede bitirilmemesi halinde sözleşmede belirtilen günlük gecikme cezasının belli bir oranında gecikme cezası belirler.

Geçici kabul komisyonunun vereceği süre sonunda eksik ve kusurlu işlerin belli bir kısmının yapılması halinde, komisyonun tutanakta belirttiği miktar üzerinden günlük

gecikme cezası uygulanır. Tutanakta belirtilen süreden sonra otuz günlük sürede de kalan eksik ve kusurlar tamamlanmazsa idarece yapılacak en az on günlük yazılı ihtar süresi sonunda aynı eylemin devam etmesi halinde nam ve hesabına idarece iş tamamlanır.